

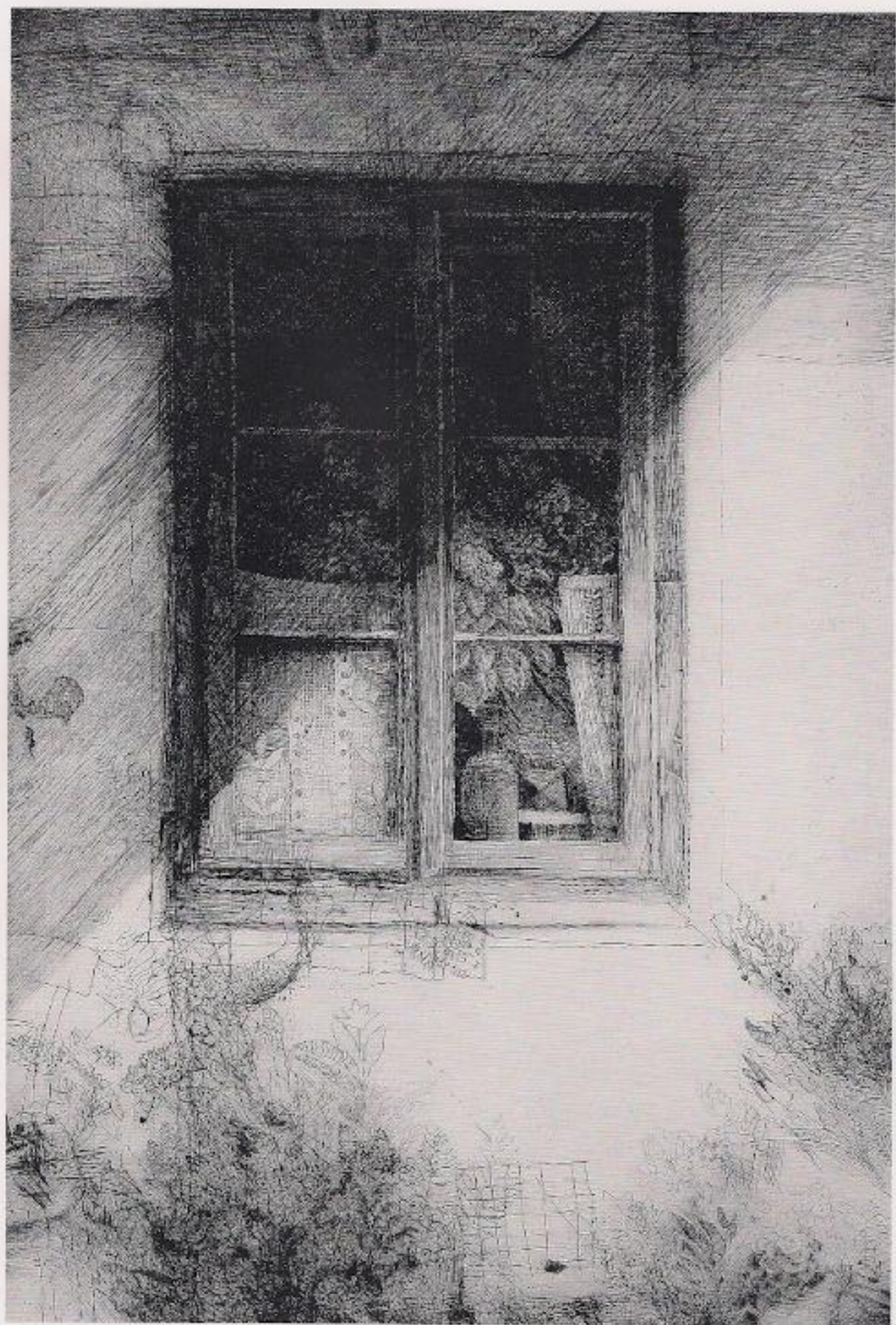
GRADSKA GALERIJA

Bihać

Safet Zec - grafike

Bihać, 22. 12. 1998 - 22. 1. 1999.

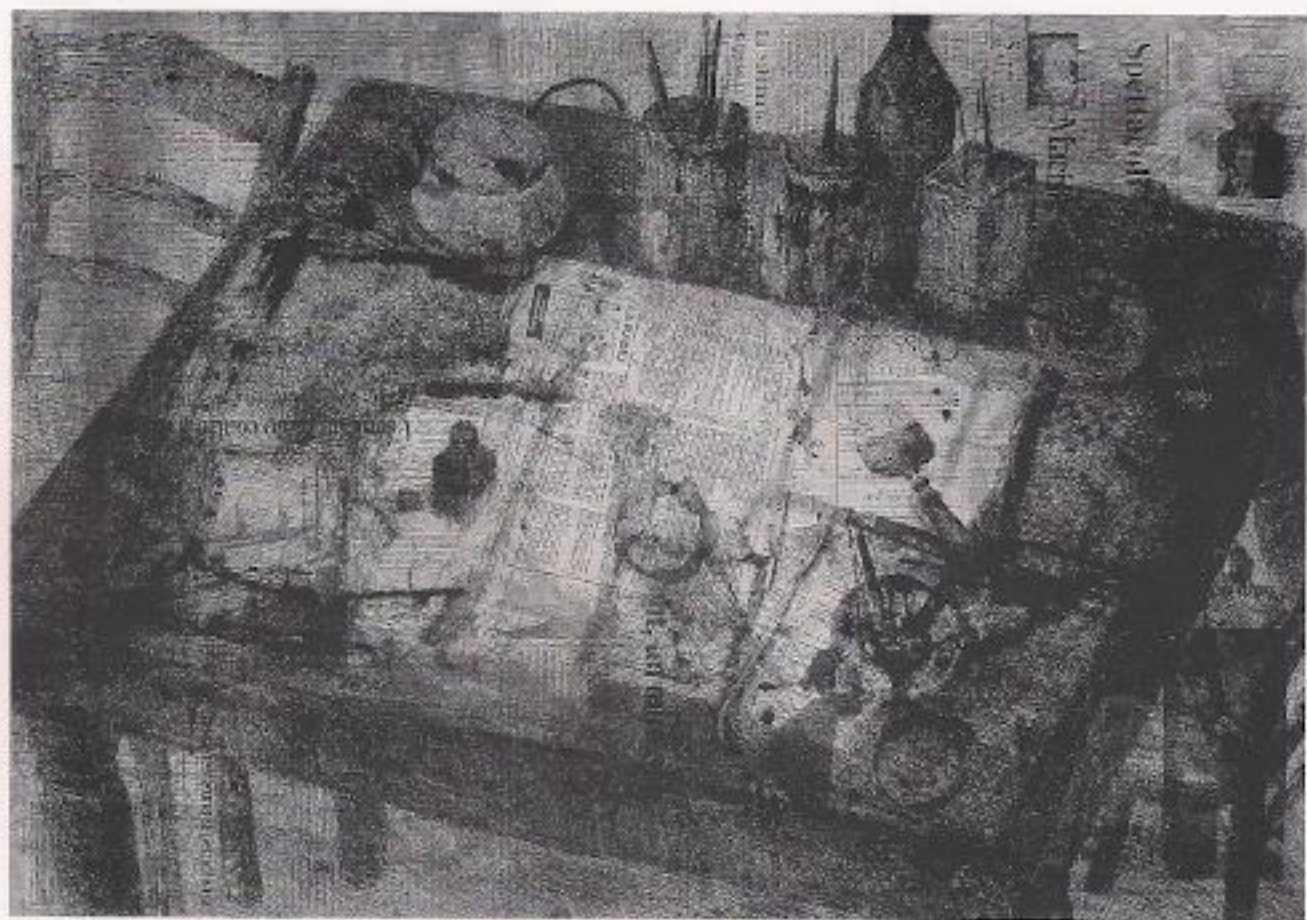

Kada je početkom lipnja 1992. u Italiji Zec ponovno počeo raditi na pločama dogodila se promjena, doduše ne nova, ali ne i beznačajna. Odnosi se na čestu uporabu neuobičajenih podloga. On otiskuje ploče na listove novinskog papira sa postojećim tekstovima i fotografijama istovremeno zaljepljenih na grafički list, pritom se ne zna koliko je autor prethodno birao i proučavao novinski papir, a koliko je tek prihvatio sugestiju slučaja kao odgovor ne slučajne događaje u životu umjetnosti. S obzirom na predhodnu upotrebu kolaža, koji je bio bliži kubističkim nego dadaističkim idejama, u novim, mnogobrojnim grafikama, motivi kao da više teže neredu u životu nego redu u umjetnosti. Na velikom listu «Soba sa balkonom», koji ponavlja temu slike iz 1977. godine, kao da želi pokazati prljavi vir u koji je potonula spokojnost jednog vremena, naslovi iz dnevnih novina ritmički se prožimaju s mrljama tiskarske boje, turobnim zatamnjenima, neizbježnim zamršenostima šrafure koje potapaju objekt u fizički i metaforički kaos. Sustavno usvajajući različitost novinskih listova, Zec namjerno prihvaća nepredvidljivost, tako da svaki otisak postaje jedinstven.

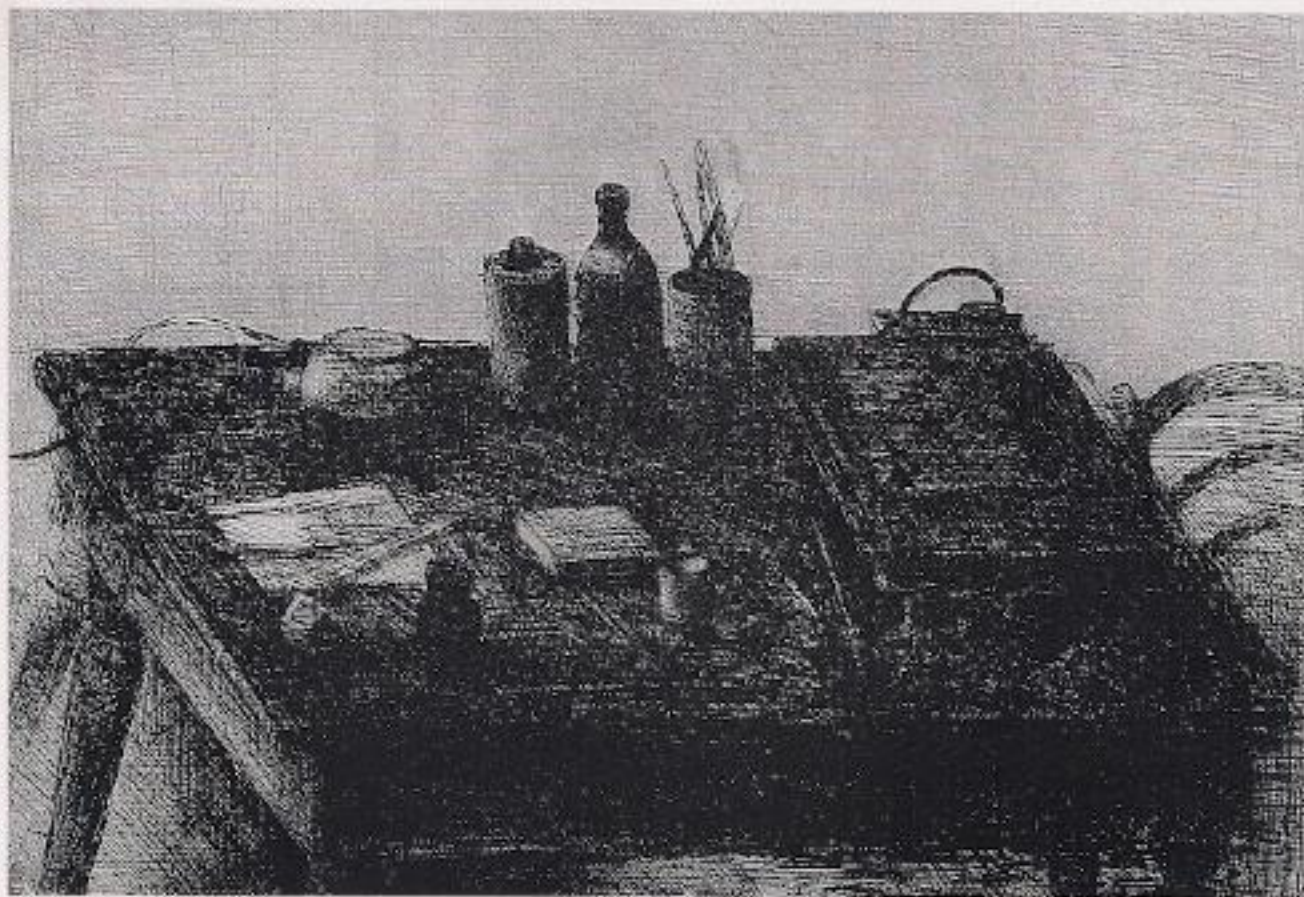
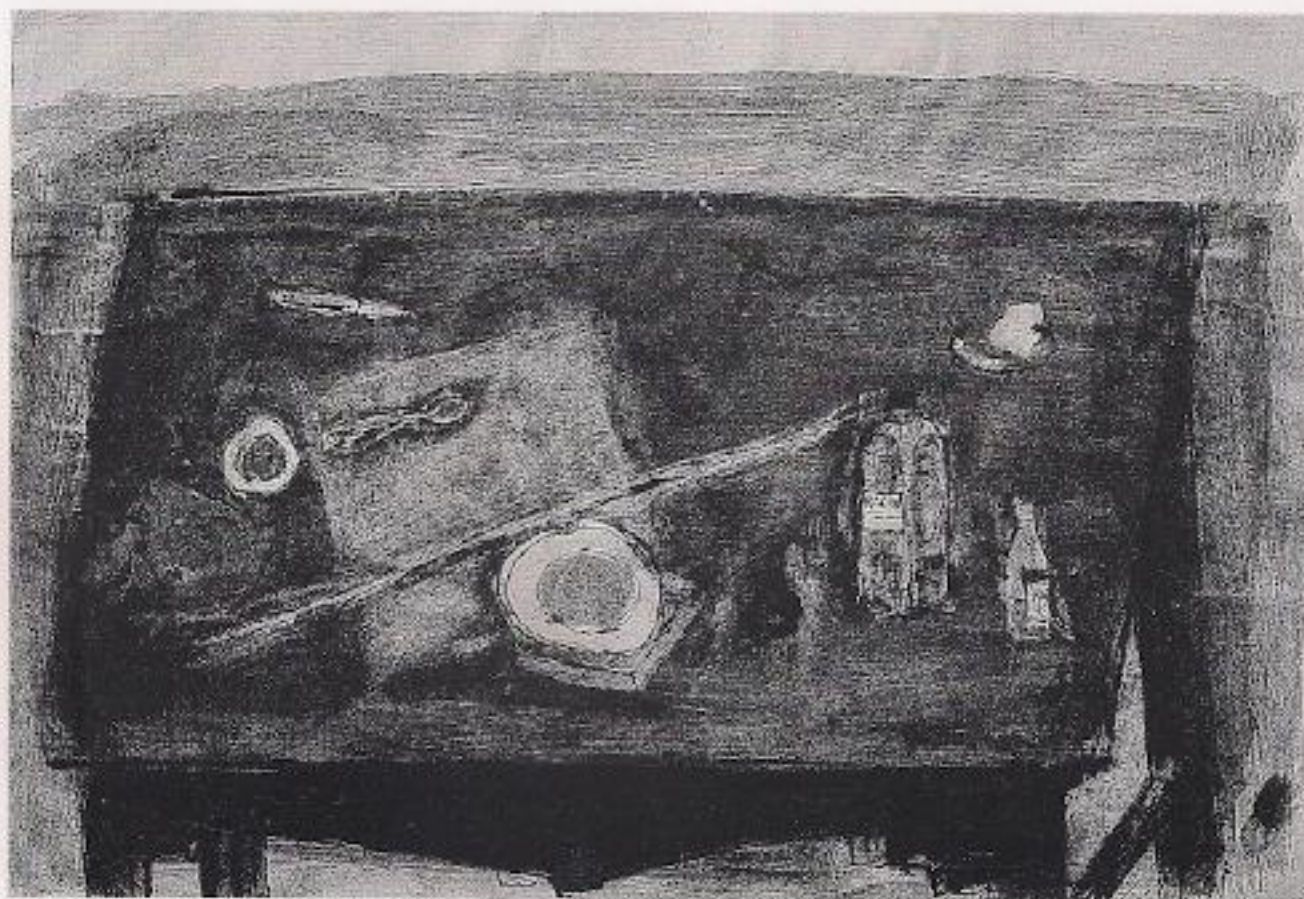
Takva je i «Velika nagnuta krošnja», tema koja se često ponavlja, ranije otvorena u širokom dahu pejzaža, u oporom, ali pristupačnom prostoru, sad se probija iz garavih brazdi cinkane ploče, koje kao da sputavaju strpljivi i rafinirani rad grafičke igle. Intenzivna svjetlost koja u ovoj izvanrednoj grafici izbija u donjem dijelu lista, pojavljuje se i ovaj put sa slučajne novinske podloge gdje su tekstualni odlomci istovremeno jeka preplitanja riječi i savršena iluzija plakata. Jedan od najljepših primjera je sigurno bakropis «Velika krošnja» koji kao da, lišen tehnicizma akvatinte i oslobođen spomenute obrade podloge, sažima svo petogodišnje talijansko stvaralaštvo Zeca. Sa potezima i šrafurama, koji nam govore o odanosti Rembrandtu, golema krošnja, koju format papira ne uspijeva obuzdati, proteže se prema horizontu projecirajući u prostor sjenu koja natkriva i obasipa tamom čitav krajolik.

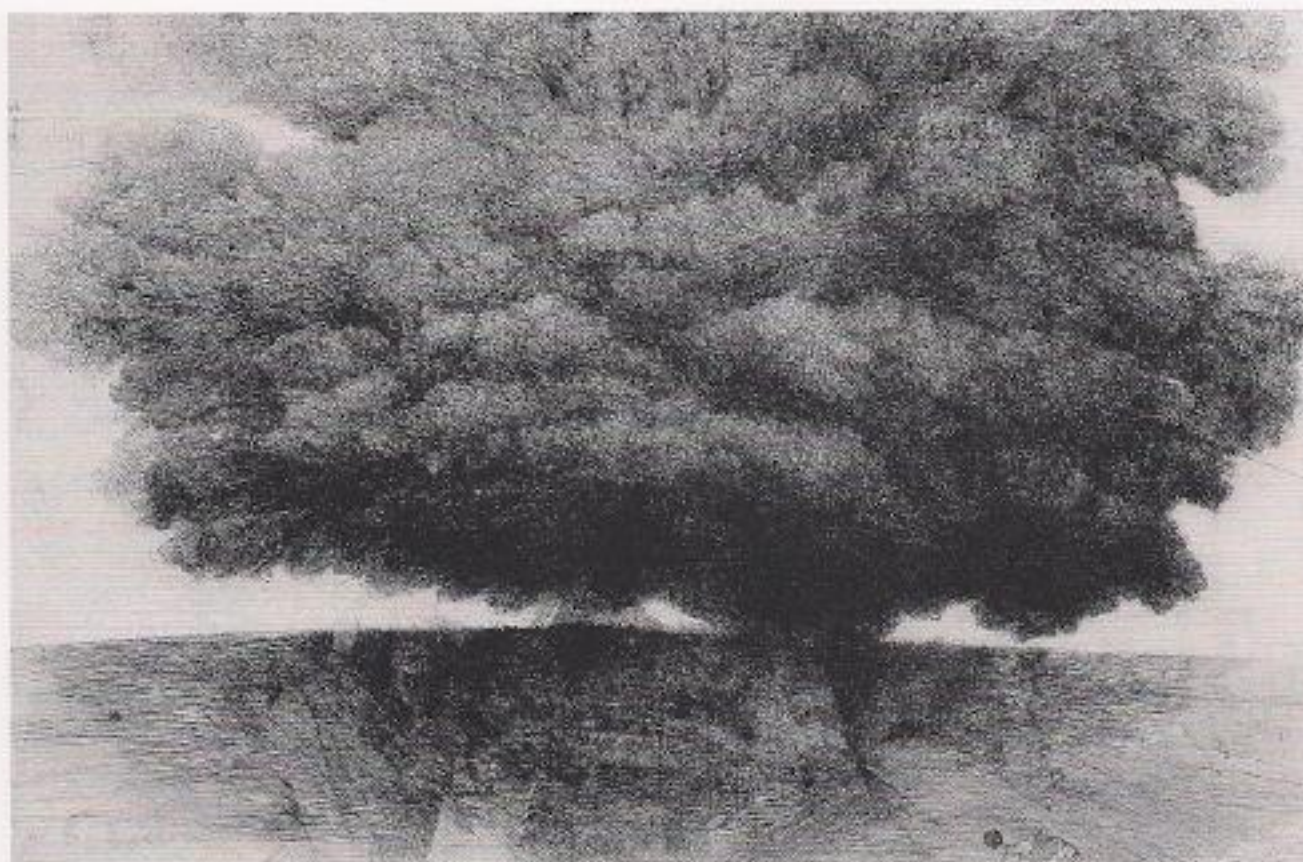
Nemiru duše pridonose i drugi postupci rođeni u ponovnom osmišljavanju jedne kulture, koja se nakon simbolizma i nadrealizma već *približava enformelu*: «Velika krošnja» nedvojbeno pokazuje raspon dostignuća Zecovih grafika u Italiji. Kao i na drugim listovima iz tog razdoblja poetska atmosfera je ovdje rječita. Jezična sredstva koja su već dovela do izvrsnih rezultata, ponovno se razrađuju s naglaskom na tamnim, mutnim tonovima kojima se služi umjetnikov

bijes. Iz 1992-93. godine potječe i jedan maleni bakropis s mrtvom prirodom (malen s obzirom na uobičajene Zecove dimenzije jer je osnova od 39 cm jednaka najvećim Morandijevim bakropisima) kojemu se mora posvetiti malo pozornosti. Prije svega jer se sve dotad umjetnik nije bavio mrtvom prirodom, smatrajući možda da ta tema, usprkos slavnim prethodnicima, nije dovoljno važna, a zatim jer se djelo odlikuje strogošću jezika koji namjerno zanemaruje najnovije »slobode«... No tema je onoliko važna koliko i u Morandijevim mrtvim prirodama: vrlo malo! Kao što znamo Zec voli Morandija: ponovno osmišljavajući njegovo djelo, on preuzima izbor bezbrojnih inačice na jedinu temu. Ali Zec dobro poznaje i beskrajnu raznolikost rezultata tog bolonjskog umjetnika i zna kako se za njega i mrtva priroda pretače *tout court* u nemjerljivo bogastvo slikarstva: »*Meditation subtile unique, avec le reve et l'invisible*» napisao je Chastel - ali, treba dodati, prožeta proživljenim i opipljivim ljudskim iskustvom. S ovim djelom Safeta Zeca može se usporediti Morandijev bakropis »Razni predmeti na stolu« iz 1031. ili još više, nedokučiva »Velika, tamna mrtva, priroda« iz 1934. godine, na kojoj su predmeti danteovske sjene. Posrijedi su

mutne ali nadasve primjerene analogije u poetici jer u Morandijevu djelu ova mrtva priroda (iako je stvorena trideset godina prije majstorove smrti) zauzima mjesto koje u Bethovenovoj komornoj glazbi zauzimaju kasniji kvarteti ili posljednje sonate za glasovir. Pa ipak, bez obzira na te listove, još je primjerenije određeno upućivanje na Morandijevo slikarstvo; primjerice, na onu vrstu, prema riječima Lamberta Vitalija, «noćnog krajolika bez mjesečine, kojim prevladavaju tamno crveni i intenzivniji smeđi tonovi», odnosno na «Malu mrtvu prirodu» iz 1920. godine sa tamnim predmetima. Tih godina usred iskustva pokreta «Valori plastici» kada je *rappel* bio rasprostranjen u cijeloj Europi, drame koja ne samo da nije priznavala nikakvu restauraciju nego je dodirivala i sam vrh, ili dno, tragične flagrantnosti življenja. Zec je u svojim bakropisima - s iskustvom koje je uzburkalo ritam, ustrojstvo i samu strukturu njegova postojanja - čak možda došao u iskušenje da pusti kočnice jezične kontrole kako bi popustio žestini ogorčena duha; ali stoga i intenzivna, koncentrirana u tihoj i mračnoj meditaciji ova mrtva priroda odaje da je njezino oružje otkrivanje, a ne krik. Na drugim listovima postiže tamnije tonove crne boje; nemiri i tajne koje nas jače diraju. Ali analogno Morandijevu platnu (bez obzira na to da li ga se Zec sjetio u teškom trenutku), Zec je zatvorio svoje likove u noć koja na krhkom, nakrivljenom i klimavom stolu skuplja nevjerojatne strahove, ali je

Esplode il caso Selezco, la parola a Ciampi

Torno alla Fiat «Ripensaci»
E Gianni Lancia «un messaggio di speranza»
L'ente di gestione in piazza, insieme operai e impiegati

ANNI

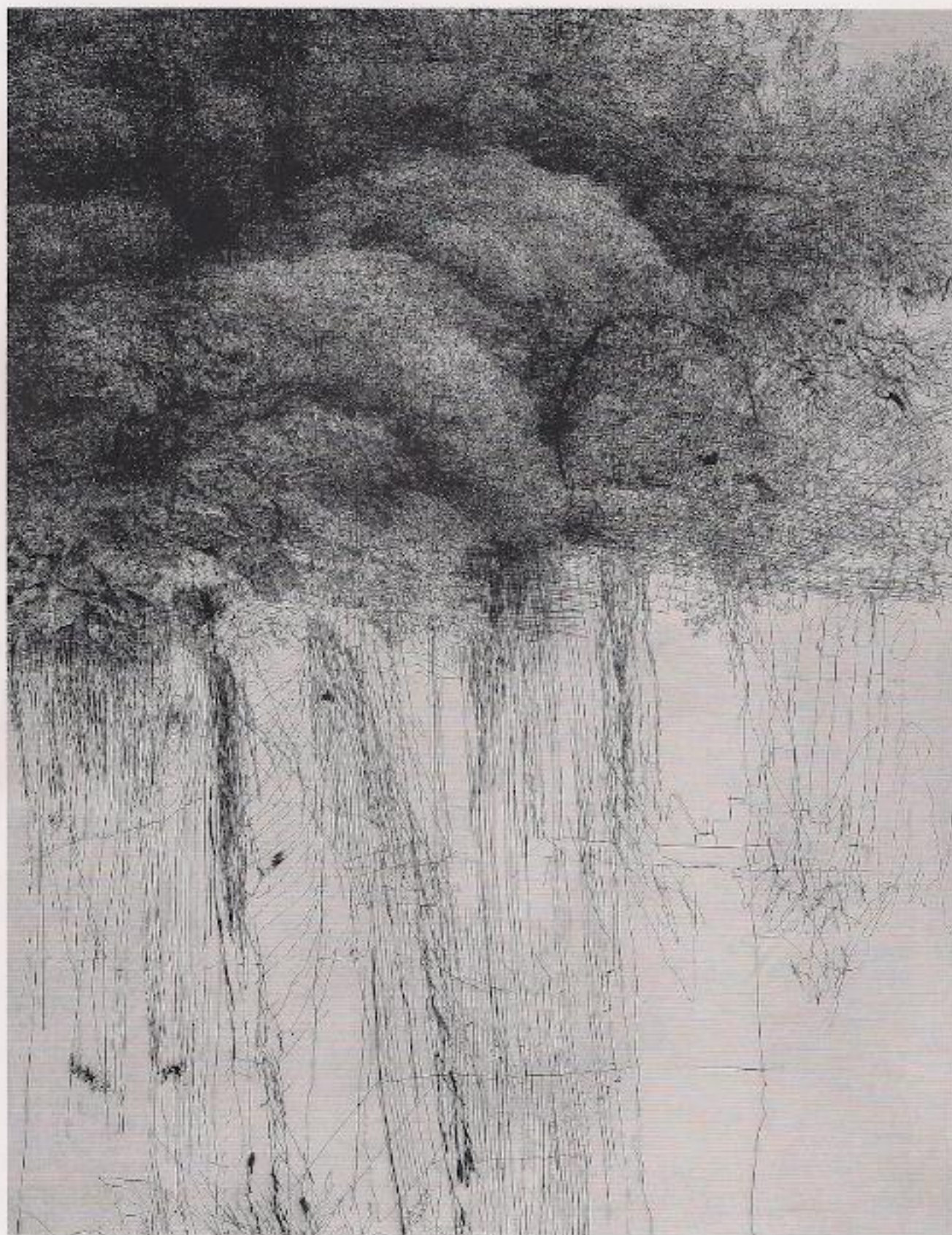
Emmedicola

Collezioni
Moda
eleganza
News
Beauty

Sono più alti gli svedesi di loro

Ben batte Opel

istodobno toliko željeno mjesto potpune sigurnosti. Toga lista i njegovih mogućnosti Zec će se sjetiti nekoliko godina kasnije.

Istodobno s »Velikom krošnjom« pojavljuje se crtež, manjeg formata od bakropisa, ali na istu temu: »Ispod krošnje« s istom neprirodno mračnom sjenom mrlje, potpuno analognom duhu bakropisa. Crteži istih tema i istog naziva jesu motivi koji već dugo prete Zeca, a u Italiji s posebnim kontinuitetom. Iako je ne uzima kao uzor, on u promjenjenim vremenima i kulturi svakako priznaje »moralnu« plemenitost prirode iz Constableovih krajolika; iz Suffloka, Hampstead Heatha, Stoura, pa je tako stoga impozantnost stabla,

prijeteća u širem smislu već prošla kao i njegova zbijenost u prostoru. Nije potrebno i ne bi bilo ispravno navesti, kao potkrepu nelagode, čiji se pritisam osjeća u krošnjama iz osamdesetih godina, slutnju nesigurnosti koju je Titova smrt pobudila u Jugoslaviji na pragu raspada. Izvan umjetnikove ličnosti i karaktera ne smijemo zaboraviti ni melankoniju prirodenu tim narodima. Zecova je naime pronašla svoj napeti put između osobnih i društvenih sadržaja, koji utječu na njegovo ljudsko iskustvo kao bijeg u jedan od mnogobrojnih formalizama koji poput bezbrižnih zvijezda prekrivaju nemile prostore svršetka ovog tisućljeća.

Safet Zec je rođen u proljeće 1943. godine u Rogatici, Bosna i Hercegovina. Školovao se u Sarajevu, gdje je 1963. godine završio Srednju umjetničku školu. Upisuje studij na Akademiji likovnih umjetnosti u Beogradu, gdje 1969. godine na odsjeku slikarstva diplomira i nastavlja s post-diplomskim studijem koji završava za tri godine.

Živio je i radio u Beogradu do 1989. a zatim u Sarajevu do 1992. godine. Danas živi s obitelji u Veneciji. Grafička djela stvara u umjetničkoj grafičkoj radionici maestra Albicocca u Udinama, Italija.

Nagrade i priznanja

1968.

Ivanjica, I. nagrada, Kolonija mladih

1969.

Beograd, Nagrada nastavnika ALU

Izložba radova studenata Akademije za likovne umjetnosti u Beogradu '68-'69.

1970.

Beograd, Otkupna nagrada Jugoslovenske autorske agencije, Izložba studenata V. godine i postdiplomskog studija ALU

1971.

Beograd, Velika nagrada Riste i Bete Vukanović

Tuzla, Otkupna nagrada, II. izložba

jugoslovenskog portreta

Beograd, Oktobarska nagrada za slikarstvo

Beograd, Nagrada publike, XII. oktobarski salon

1972.

Beograd, ULUŠ-ova nagrada za slikarstvo

1973.

Beograd, Nagrada publike, XIV. oktobarski salon

1975.

Sombor, Premija, V. trijenale savremenog jugoslovenskog crteža

Beograd, Premija za crtež, VI. izložba Saveza

udruženja likovnih umjetnika Jugoslavije

1976.

Čačak, Nagrada publike,

IX. memorijal Nadežde Petrović

1977.

Sombor, Otkupna nagrada Likovne jeseni,

XVII. likovna jesen

1978.

New York, I. nagrada, First Biennial of Yugoslav Art

Alexandrie, III. nagrada za slikarstvo, XIII

Biennale artistique des pays méditerranéens

1980.

Rijeka, Otkupna nagrada «Rijekaprojekt»,

VII. međunarodna izložba originalnog crteža

Tuzla, Nagrada publike,

I. internacionalni bienalni festival portreta

1985.

Ljubljana, Otkupna nagrada Kompas,

XVI. međunarodni bienale grafike

1996.

Ljubljana, Velika nagrada,

IV. izložba Gran-prix crteža «Alpe Adrija»

1998.

Kanagawa (Japan), Specijalna nagrada,

Međunarodni trijenale grafike

Samostalne Izložbe

1970.

Đakovo, Likovni salon NS «August Cesarec»,
18 - 26. IX. (slike i crteži)

1972.

Sarajevo, Umjetnički paviljon,

7 - 17. X. (slike i crteži)

Beograd, Galerija «Grafički kolektiv»,

1 - 10. XI. (crteži)

1973.

Rabat, Salle d'exposition du Ministère de la culture
(s Ivankom Lekaj), 9 - 19. II. (slike i crteži)

Beograd, Likovna galerija Kulturnog centra,

9 - 19. V. (slike i objekti)

Arandjelovac, Beli salon Starog zdanja

(s Emirom Draguljem),

26. VIII - 9. IX. (slike)

1974.

Novi Sad, Galerija RU «Radivoj Čirpanov»,

8 - 20. I. (slike i crteži)

Dubrovnik, Galerija «Sebastijan»,

14 - 27. VII. (slike i crteži)

1975.

Sarajevo, (Likar, Ljubović, Zec),

Hotel «Jahorina», veljača

Ljubljana, Mala galerija, srpanj (slike)

Sorrento, Chiostro di S. Francesco,

28. IX - 3. X. (slike i crteži)

1977.

Beograd, Likovna galerija Kulturnog centra,

24. XI - 7. XII. (slike)

1978.

Priboj, Hol Gimnazije, 15 - 19. I.

(multimedijalna izložba)

Nova Varoš, Dom kulture

Čačak, Umetnička galerija

«Nadežda Petrović»,

29. I - II. (crteži i slike)

Zagreb, Izložbeni salon Doma JNA,

5 - 22. X. (crteži i slike)

1979.

Hamburg, Galerie Hans Hoepfner,

4. X. (slike i crteži - grafike)

1980.

München, Galerie Hans Hoepfner,

19. I. (slike i crteži - grafike)

New York, 2nd Biennial of Yugoslav Art,

U.S. Customhouse Museum Area,

World Trade Center, 8 - 28. X.

(slike, crteži, grafike, poster)

1981.
Cambridge - Massachusetts, The Baak Gallery, 14. V - 13. VI. (crteži, slike i grafike)
New York, Jugoslovenski kulturni centar (slike)

1983.
Beograd, Galerija AZ, (slike za knjigu Jana Berana «Sanovnik zavičajnih predjela»)

1984.
Sarajevo, Galerija grafike «Energoinvesta», veljača (grafike)
Novi Sad, Mali likovni salon, 10 - 23. V. (grafike)
Poreč, Galerija Narodnog sveučilišta, (grafike)
Pazin, Etnografski muzej Istre, (grafike)
Pula, Izložbeni salon RO, Festival jugoslovenskog igranog filma
Rovinj, Zavičajni muzej
Barcelona - Toledo - Escorial, Galerija Caja Postal (grafike)
Visoko, Likovni atelje, 5 - 15. XI. (grafike)
Sarajevo, Mala galerija, Umjetnička galerija BiH, 6. XI - 6. XII.
Zenica, Likovna galerija, 11. XII - 3. I. 1985.
Beograd, Galerija Kod Pozorišta, 14. XII - 5. I. 1985.

1985.
Banjaluca, Dom kulture, 15 - 30. I.
Split, Galerija «Alfa», ožujak (grafike)
Koprivnica, Izložbeni salon «Podravke», 11. V - 1. VI. (grafike)
Mostar, Radnički univerzitet, kolovoz (grafike)
Mladenovac, Mala galerija LIKUM, 16. IX - 10. X. (grafike)
Stolac, Galerija «Branko Šotra», 20 - 30. IX. (grafike, crteži)
Beograd, Likovna galerija Kulturnog centra, 9 - 23. XII. (slike, crteži, objekti)

1986.
Novi Pazar, Galerija «Sopćanska videnja», 25. IV - 9. V., (slike, crteži, grafike)
Zagreb, Galerija «Josip Račić», 10 - 27. X. (slike i grafike)
Ljubljana, Galerija «Ars», 6 - 27. XI. (grafike)

1987.
Hamburg, Galerie Hans Hoepfner, 5. III - 15. V. (grafike)
Trebinje, Dom kulture, 10 - 26. X. (grafike)

1988.
Skopje, Umjetnička galerija, 17. VI.
Dubrovnik, Galerija «Studio 57», 14. VII - 14. VIII. (crteži i grafike)

New York, Gallery of the Yugoslav Press and Cultural Center, 22. XI - 18. XII.
 (akvareli, akvatinte, radirunzi)

1989.
Beograd, Galerija ARHEO, 16. V. (slike za plakat filma «Dom za vešanje»)
Mostar, Galerija «Domicil», srpanj (grafike)
Mostar, Galerija «Domicil», srpanj (slike za plakat filma «Dom za vešanje»)
Subotica, City Gallery, 17. XI - 1. XII.

1990.
Sarajevo, Dom pisaca, travanj, (crteži i grafike)

1991.
Dubrovnik, Galerija «Sebastians», (slike, crteži, grafike)

1992.
Mostar, Galerija «Domicil», slike za scenografiju pozorišne predstave «Derviš i smrt»

1993.
Udine, Galleria Colussa, (slike, crteži, grafike)

1994.
Conegliano, Palazzo Sarcinelli, «Opere 1960 - 1994» (slike, crteži, grafike)
Issotre, Jean Helion, (grafike)

1995.
Chambieres, Galerie d'art contemporain (slike, crteži, grafike)
Gradisca d'Isonzo, Galleria d'arte contemporanea, «Umjetnik, ploča, priča», (grafike)

1996.
Belluno, Galleria «A. Boito», (slike, crteži, grafike)
Comiso, Galleria degli archi, (slike, crteži, grafike)
Milano, «Castello Sforzesco», Biblioteca Trivulziana e Archivio Storico Civico, (grafike)
Pesaro, Galleria d'arte «La pergola», (crteži i grafike)
Udine, Stamperia d'arte Albicocco, «Crveni stol», (slike, crteži i grafike)
Louvan, Villa Frappart, (grafike)

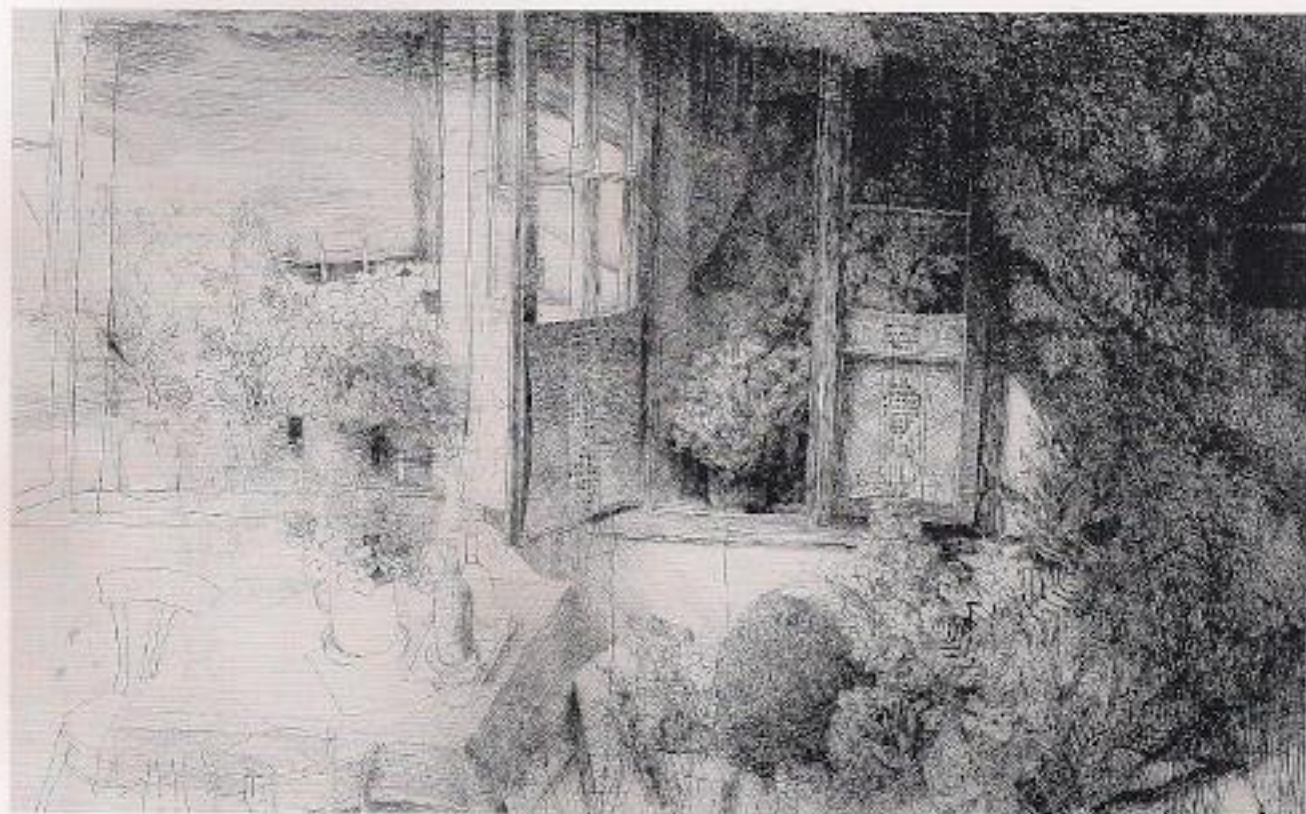
1997.
Paris, Galerie «Le Lys», (slike i grafike)
Sarajevo, Collegium artisticum, «Umjetnik, ploča, priča», (slike i grafike)

1998.
Zagreb, Kulturni centar BiH, (grafike)
Dubrovnik, Galerija Kazališta Marina Držića, (grafike)
Mostar, Galerija Kulturnog centra Mostara (grafike)
Vila Tivoli, Međunarodni grafički likovni centar *Galerija Tivoli*, (grafike)
Ljubljana, Galerija Cankarjev dom, (slike)

Popis djela u katalogu

Zatvoreni prozor, 1992. *bakropis - suha igla; 70 x 50 cm*
 Crveni stol, 1996. *akvattina; 70 x 100 cm*
 Crveni stol, 1996. *bakropis - suha igla; 70 x 100 cm*
 Otvoreni prozor, 1993. *bakropis - suha igla; 80 x 100 cm*
 Stol s bocama, 1964. *laminirani tuš; 29 x 41 cm*
 Crveni stol, 1992. *bakropis - suha igla; 27 x 38 cm*

Velika krošnja, 1993. *bakropis - suha igla; 70 x 100 cm*
 Soba s balkonom, 1994. *bakropis - suha igla; 100 x 130 cm*
 Tarabe, 1994. *bakropis - suha igla; 100 x 70 cm*
 Zid, 1994. *bakropis - suha igla; 100 x 75 cm*
 Ispod krošnje, 1993. *pero tuš; 190 x 150 cm*
 Ispod krošnje, 1995. *bakropis - suha igla; 130 x 100 cm*
 Dva prozora sa stolom, 1995. *bakropis - suha igla; 50 x 75 cm*

Izdavač
Općina Bihać

Za izdavača
Adnan Alagić

Organizator
«Gradska galerija» Bihać

Postavka
Nermin Delić
Mersad Badnjević

Predgovor
Guido Giuffrè

Priprema za tisak
Art studio Azinović, Zagreb

Tisak
Tiskara Puljko, Zagreb

Tiraž
300 kom.

